

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Kateřiny Bednařikové a soudců JUDr. Marie Trnkové a Mgr. et Mgr. Bc. Petra Jíříka ve věci

žalobce: **PROFIMEX, spol. s r. o.**, IČ X
se sídlem Vrbenská 2083, České Budějovice 5
zastoupen advokátem JUDr. Pavlem Dudákem
se sídlem Karolinská 661/4, Praha 8

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
se sídlem Na Poříčním právu 1/376, Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 10. 2017, č. j. MPSV-2017/151080-421/1,

takto:

- I.** Rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 10. 2017, č. j. MPSV-2017/151080-421/1, **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II.** Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 11 228 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce JUDr. Pavla Dudáka.

Odůvodnění:

Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

Vymezení věci

1. Dne 24. 4. 2017 podal žalobce u Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Českých Budějovicích (dále jen „úřad práce“) žádost o příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění do 31. 12. 2017 (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), a to mj. ve vztahu k zaměstnanci V.H., jenž byl u žalobce zaměstnán na základě pracovní smlouvy ze dne 1. 10. 2016. V.H. byl zároveň jediným společníkem a jednatelem žalobce. Za žalobce tuto pracovní smlouvu uzavřel jeho prokurista J.H.
2. Rozhodnutím ze dne 16. 6. 2017, č. j. CBA-T-184/2017, úřad práce výrokem II. podle § 78 odst. 1, 2, 3 a 8 písm. b) a e) zákona o zaměstnanosti neposkytl ve vztahu k pracovnímu místu V.H. příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě za 1. čtvrtletí roku 2017: a) ve výši 28 500 Kč podle § 78 odst. 2 téhož zákona; b) ve výši 7 998 Kč podle § 78 odst. 3 téhož zákona (celkem ve výši 36 498 Kč) s odůvodněním, že pracovní právní vztah V.H. nesplňuje podmínku podle § 78 odst. 1 uvedeného zákona, neboť právní jednání směřující ke vzniku pracovního poměru mohla učinit jménem zaměstnavatele pouze stejná fyzická osoba, která je druhým účastníkem pracovníprávního vztahu jako zaměstnanec, tj. sám V.H. jako jednatel žalobce. S odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu úřad práce dovodil, že pracovní poměr nemohl vzniknout.
3. Proti rozhodnutí úřadu práce podal žalobce odvolání založené na tvrzení, že V.H. je zaměstnán na pracovní pozici prodejce, tj. pozici odlišné od jeho pozice jednatele. Pracovní smlouva mezi žalobcem a V.H. byla uzavřena prostřednictvím prokuristy J.H., který byl oprávněn takovou smlouvu uzavřít.
4. O podaném odvolání rozhodl žalovaný žalobou napadeným rozhodnutím, kterým podle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), odvolání zamítl a výrok II. rozhodnutí úřadu práce potvrdil. Učinil tak s odůvodněním, že uzavřená pracovní smlouva ze dne 1. 10. 2016 je absolutně neplatná, neboť podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 11. 1998, sp. zn. 21 Cdo 11/1998, nemůže jediný jednatel ve společnosti s ručením omezeným uzavřít pracovní smlouvu sám se sebou, pokud je obsah pracovníprávního vztahu shodný s obsahem činnosti jednatele společnosti, jakož i v případě, je-li jediným statutárním orgánem společnosti, neboť pracovní smlouva je dvoustranný právní úkon a v takových případech dochází ke střetu zájmů společnosti a jednatele jakožto potencionálního zaměstnance, k čemuž dospěl Nejvyšší soud i v rozsudku ze dne 4. 11. 2009, sp. zn. 21 Cdo 2708/2008. Dle § 437 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), nemůže zastupovat jiného ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, ledaže při smluvním zastoupení zastoupený o takovém rozporu věděl nebo musel vědět. Tuto výjimku je podle žalovaného možné uplatnit pouze pro smluvní zastoupení, zde nikoliv. Dle § 580 odst. 1 ve spojení s § 588 občanského zákoníku hodnotil žalovaný uzavřenou pracovní smlouvu jako absolutně neplatnou. K tomu s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2007, sp. zn. 29 Odo 1082/2005, kterým žalobce argumentoval, uvedl, že nelze užít plnou moc k obcházení zákonem stanoveného způsobu jednání právnické osoby.
5. Podle žalovaného byl v pracovníprávních vztazích za žalobce originárně oprávněn jednat pouze jednatel V.H.. Tato skutečnost měla podle žalovaného bránit tomu, aby odvolatel (žalobce) mohl s ohledem na § 437 odst. 1 občanského zákoníku uzavřít s V.H. pracovní smlouvu, jelikož ten jako jednatel by při uzavírání této pracovní smlouvy jednal v rozporu se zájmy žalobce. Oprávnění prokuristy J.H. jednat za žalobce v pracovníprávním vztahu není originární a je odvozeno z oprávnění jednatele, který však sám takový pracovníprávní vztah uzavřít nemohl. Žalovaný uvedl, že prokurista může uzavírat pracovní smlouvy, ale nemůže za žalobce uzavřít pracovní smlouvu s jeho jediným jednatelem V.H.. Takové jednání hodnotil žalovaný i jako Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

obcházení zákona – pokus o zneužití práva (pro případ, že by byla pracovněprávní smlouva platná). Zároveň zde dochází ke střetu zájmů, kdy V.H. v pozici jednatele by měl přidělovat sám sobě jako zaměstnanci práci, v čemž absenteje základní pracovněprávní znak podřízenosti a nadřízenosti v pracovněprávních vztazích.

6. Dne 28. 12. 2017 podal žalobce včasnou žalobu k Městskému soudu v Praze, který usnesením ze dne 22. 10. 2020, č. j. 3 Ad 29/2017 - 33, postoupil věc Krajskému soudu v Českých Budějovicích jako soudu místně příslušnému k řízení.

Shrnutí žaloby

7. Žalobce v žalobě zdůraznil, že V.H. vykonává v rámci zaměstnaneckého poměru činnost prodejce, což je pracovní pozice odlišná od jeho funkce jednatele. Tuto závislou činnost může V.H. vykonávat pouze na základě pracovní smlouvy, přičemž tato pozice je podřízena prokuristovi. Tím se pozice liší od pozice jednatele, která je obchodním vedením žalobce.
8. Svoji žalobní argumentaci žalobce zakládá na tom, že uzavřená pracovní smlouva nebyla absolutně neplatná, neboť prokurista společnosti byl k uzavření takové smlouvy podle § 490 občanského zákoníku oprávněn. Prokurista zastupoval společnost samotnou, nikoli jejího jednatele V.H., se kterým byla pracovní smlouva uzavírána. Argumentaci žalovaného o tom, že jediná osoba, která byla oprávněna za žalobce jednat, byl její jednatel, považuje žalobce za bezpředmětnou. Oprávnění prokuristy zastupovat společnost se nijak neodvozuje od oprávnění jednatele jednat za společnost.
9. Dle žalobce žalovaný pominul, jak plyne z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 11. 1998, sp. zn. 21 Cdo 11/1998, že byť rozdílnost zájmů smluvních stran zpravidla vylučuje, aby jednatel uzavřel pracovní smlouvu sám se sebou, je nutné vždy zkoumat to, zda k takovému konfliktu zájmů skutečně dochází. Takový závěr je nutné učinit vždy z konkrétních okolností, za nichž k uzavření pracovní smlouvy došlo. Střet zájmů přitom v dané věci žalobce neshledává, z povahy věci k takovému střetu ani dojít nemohlo, když V.H. je nejen jednatelem žalobce, ale i jeho jediným společníkem. Nelze proto aplikovat ustanovení občanského zákoníku na ochranu zastoupeného (§ 437), neboť k žádnému střetu zájmů z principu dojít nemohlo.
10. I pokud by snad byl jakýkoli střet zájmů shledán, s ohledem na § 54 zákona č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obchodních korporacích“), má žalobce za to, že toto speciální ustanovení vylučuje aplikaci § 437 občanského zákoníku (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4384/2015). Pokud je jednatel společnosti taktéž jediným společníkem společnosti pak se informační povinnost o střetu zájmů podle § 54 zákona o obchodních korporacích vůbec neužije.
11. Žalobce se dále domnívá, že otázka neplatnosti pracovní smlouvy by byla neplatností relativní, ke které by podle § 586 odst. 1 občanského zákoníku nebyly správní orgány oprávněny z moci úřední přihlížet. Co se týče souběhu funkcí Václava Hrdličky, s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 11. 2013, sp. zn. 21 Cdo 3250/2012, žalobce upozorňuje na to, že pozice jednatele a prodejce jsou zcela odlišnými pracovními pozicemi, které se žádným způsobem nepřekrývají. Z toho důvodu je tento souběh možný. Žalobce rovněž odmítl, že by se snad mělo jednat o pokus o zneužití práva, neboť práci prodejce V.H. reálně jako zdravotně postižená osoba vykonával.
12. Za zcela absurdní považuje žalobce závěr žalovaného, že úřad práce byl oprávněn odmítnout žalobcovu žádost, neboť musí postupovat hospodárně, účelně a efektivně podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů. Žalobce uvádí, že při splnění zákonných podmínek zákona o zaměstnanosti existuje nárok na poskytnutí příspěvku.

Stručné shrnutí vyjádření žalovaného

Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

13. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že s ohledem na totožnost odvolacích a žalobních námitek odkazuje na žalobou napadené rozhodnutí a žalobu navrhuje jako nedůvodnou zamítnout. K žalobě samotné žalovaný uvádí, že uzavření pracovní smlouvy bylo pracovněprávním úkonem, na který je nutné aplikovat § 437 občanského zákoníku, nikoli § 54 zákona o obchodních korporacích. Žalovaný v kontextu judikatury Nejvyššího soudu zdůraznil, že rozdílnost zájmů zaměstnance a žalobce plyne již ze samotné podstaty vztahu zaměstnance a zaměstnavatele (rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2011, sp. zn. 21 Cdo 3061/2010, a ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. 21 Cdo 3613/2015). V kontextu této judikatury spojuje žalovaný i absolutní neplatnost smlouvy spočívající v porušení § 437 občanského zákoníku s ustanovením § 588, a to na základě toho, že ev. oprávněnost vyplacení prostředků ze státního rozpočtu je otázkou veřejného pořádku, resp. vyplacení prostředků na základě nezákonného jednání žalobce by veřejný pořádek narušilo. V.H. jako zaměstnanec může být podřízen prokuristovi J.H., stejně tak je ale jeho prostřednictvím podřízen V.H. jako jednatelem, neboť prokurista je v tomto případě tomuto jednatelem podřízen z titulu jeho funkce jednatele.
14. Dne 9. 12. 2020 obdržel krajský soud doplňující vyjádření žalovaného k žalobě. Žalovaný jednak poukázal na povahu prokury, kterou je nutno posuzovat jako zvláštní formu plné moci (smluvní zastoupení), tj. institut vyjadřující způsob zmocnění (§ 450 odst. 1 občanského zákoníku). S ohledem na prokuru není možné dovozovat, že se v dané situaci jedná o jednání dvou stran (dvou subjektů), ale ve skutečnosti se stále jedná o jednání ve shodě. Žalovaný v této souvislosti odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2019, č. j. 7 Ads 45/2018 - 27. V nyní projednávané věci šlo o jednání ve shodě, neboť fakticky šlo pouze o jednání jediné osoby. Tentýž V.H. vystupoval jako údajný zaměstnanec a zároveň z pozice jediného společníka a jednatele udělil prokuru, skrze kterou byla pracovní smlouva uzavřena ze strany zaměstnavatele. Podle § 437 odst. 2 občanského zákoníku má žalovaný za to, že tu je rozpor v zájmech zástupce a zastoupeného, pokud zástupce jedná i za tuto třetí osobu nebo pokud jedná ve vlastní záležitosti. Jde o vyvratitelnou domněnku, kterou mohl žalobce ve správním řízení vyvrátit, což však neučinil. Žalovaný odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 2. 2020, č. j. 1 Ads 97/2019 - 50. Podle žalovaného měl žalobce v řízení před úřadem práce možnost vyvrátit domněnku střetu zájmů, neboť byl seznámen s tím, v čem spatřuje úřad práce problém. Žalobce tedy měl příležitost před rozhodnutím ve věci samé vyvrátit domněnku střetu zájmů Václava Hrdličky a žalobce.
15. Žalovaný upozornil, že šlo o řízení o žádosti, v němž je žadatel primárně povinen, aby svůj nárok doložil. Dále se na odvolací řízení zcela uplatní koncentrace řízení podle § 82 odst. 4 správního řádu.
16. Podle žalovaného jde v projednávané věci o absolutní neplatnost pracovní smlouvy podle § 588 občanského zákoníku, o čemž svědčí i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2019, č. j. 7 Ads 45/2018 - 27, v němž byla dovozena absolutní neplatnost pracovní smlouvy, která byla uzavřena za zaměstnavatele osobou, která jednala ve střetu zájmů.

Právní hodnocení krajského soudu

17. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů, vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“). Krajský soud rozhodl podle § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání, neboť s tímto postupem souhlasily obě procesní strany.
18. Žaloba je důvodná.

19. Z § 78 odst. 2 zákona o zaměstnanosti vyplývá, že podmínkou přiznání příspěvku na zaměstnávání osob se zdravotním postižením na chráněném pracovním místě je existence pracovního poměru mezi osobou se zdravotním postižením a zaměstnavatelem.
20. Klíčovou a spornou otázkou v projednávané věci je, zda mezi žalobcem a V.H. byla platně uzavřena pracovní smlouva, a tedy zda vznikl pracovní poměr.
21. Krajský soud při svém posouzení vyšel z judikatury Nejvyššího správního soudu, který se skutkově obdobnými situacemi opakovaně zabýval např. v rozsudcích ze dne 20. 2. 2020, č. j. 1 Ads 97/2019 - 50, a ze dne 17. 1. 2019, č. j. 10 Ads 284/2017 - 42, publ. pod č. 3858/2019 Sb. NSS.
22. V rozsudku ze dne 17. 1. 2019, č. j. 10 Ads 284/2017 - 42, publ. pod č. 3858/2019 Sb. NSS, se jednalo o situaci, ve které měl být zaměstnán jednatel společnosti. Pracovní smlouvu za zaměstnavatele podepsala třetí osoba na základě plné moci udělené jednatelem. V právní větě k takové situaci Nejvyšší správní soud uzavřel, že „*pracovní smlouvy uzavřené za zaměstnavatele (obchodní společnost) i zaměstnance stejnou osobou (statutárním orgánem) v době mezi 1. 1. 2012 a 31. 12. 2013 nejsou automaticky neplatné z důvodu střetu zájmů ve smyslu § 22 odst. 2 občanského zákoníku z roku 1964. Správní orgán musí v každém jednotlivém případě zkoumat, zda při právním úkonu nedochází ke střetu zájmů mezi obchodní společností jako zaměstnavatelem na straně jedné a jejím statutárním orgánem jako zaměstnancem na straně druhé.*“ Nejvyšší správní soud zdůraznil, že „*správní orgány (...) při posouzení platnosti pracovní smlouvy vycházejí z ustálené judikatury Nejvyššího soudu, podle které „[s]kutečnost, že žalovaný byl jmenován jednatelem žalobce, tedy sama o sobě nebránila tomu, aby s ním žalobce jako zaměstnavatel uzavřel pracovní smlouvu nebo jinou smlouvu (dobodu) podle pracovníprávních předpisů. Není ani vyloučeno (a zákon s takovou skutečností i výslovně počítá - srov. například § 132 odst. 3 obch. zák.), aby jednatel uzavřel jménem společnosti s ručením omezeným smlouvu (dobodu), při níž druhou smluvní stranou je sám tento jednatel jako fyzická osoba. V každém jednotlivém případě je však třeba zkoumat, zda při právním úkonu nedochází ke střetu zájmů mezi společností s ručením omezeným jako zaměstnavatelem na straně jedné a jejím statutárním orgánem jako zaměstnancem na straně druhé [...]“ (rozsudek ze dne 4. 11. 2004, sp. zn. 21 Cdo 1634/2004, zvýraznění doplnil Nejvyšší správní soud). Právě zvýrazněnou pasáž, podle níž střet zájmů je třeba zkoumat „v každém jednotlivém případě“, však správní orgány i městský soud přehlédly.*“
23. V rozsudku ze dne 20. 2. 2020, č. j. 1 Ads 97/2019 - 50, se jednalo o situaci, ve které byla pracovní smlouva uzavírána s předsedou žalobce (zapsaný spolek), který jednak vystupoval jako zaměstnanec, jednak jako osoba jednající za zaměstnavatele. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku navázal na judikaturu vycházející z § 22 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „starý občanský zákoník“) a uvedl, že „*neplatnost pracovní smlouvy uzavřené mezi též osobou jakožto zaměstnancem a zároveň statutárním orgánem zaměstnavatele judikatura Nejvyššího soudu dovozovala z § 22 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (starý občanský zákoník), který stanovil, že: „zastupovat jiného nemůže ten, kdo sám není způsobilý k právnímu úkonu, o který jde, ani ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného.“ K tomu Nejvyšší správní soud dále navázal svou vlastní judikaturou a uvedl, že „Nejvyšší správní soud se ve věci č. j. 10 Ads 284/2017 - 42, na kterou odkazuje též stěžovatel, vyjádřil k interpretaci těchto judikатурních závěrů na základě nálezu Ústavního soudu ze dne 21. 8. 2018, sp. zn. III. ÚS 669/17. Uvedl, že „**střet zájmů v těchto případech nenastává automaticky, paušálně. Neplatné pro střet zájmů rozhodně nejsou všechny pracovní smlouvy, které jsou uzavřeny mezi obchodní korporací a statutárním orgánem (jeho členem). Soudy musí dle Ústavního soudu vždy zvážit, zda lze střet zájmů dovodit z konkrétních okolností, za nichž k uzavření pracovní smlouvy došlo, jaká činnost má být statutárním orgánem či jeho členem pro společnost vykonávána apod.**“ (důraz doplněn).*
24. V nyní projednávané věci za zaměstnavatele vystupoval prokurista. Tím je nyní projednávaná situace odlišná od shora popsaných situací. Krajský soud předesílá, že správní orgány při svém hodnocení této skutečnosti pochybily, neboť při svém rozhodování zcela pominuly specifika Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

tohoto institutu oproti zmocnění na základě plné moci. Prokurista přitom nezastupuje jednatele, ale zastupuje přímo podnikatele (společnost), který mu prokuru udělil.

25. Dle § 450 odst. 1 věty první občanského zákoníku platí, že udělením prokury zmocňuje podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku prokuristu k právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, popřípadě pobočky, a to i k těm, pro které se jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Dle § 454 téhož zákona platí, že prokurista vykonává prokuru s péčí řádného hospodáře, na což ve vztahu k povinnostem prokuristy vůči společnosti navazuje i § 58 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, který na prokuristu vztahuje povinnosti § 51 až § 58 téhož zákona o nepřipustnosti konkurenčního jednání.
26. Z uvedeného plyne, že smluvní zmocnění na základě prokury je kvalitativně odlišné od prostého smluvního zmocnění ve smyslu § 441 občanského zákoníku. Jak uvádí komentářová literatura: „*zástupčí oprávnění prokuristy zahrnuje především právní jednání související s uzavíráním a plněním běžných obchodních smluv, případně s jednáními směřujícími k zajištění nebo utvrzení dluhů vzniklých při provozu obchodního závodu nebo pobočky. Z textace občanského zákoníku je přitom zřejmé, že § 450 odst. 1 zakládá oprávnění prokuristy ke všem právním jednáním, k nimž dochází při provozu obchodního závodu nebo pobočky, nikoliv pouze ke všem obvyklým právním jednáním. Oprávnění prokuristy při provozu obchodního závodu nebo pobočky proto přesahuje „obvyklé hospodaření“. (...) Rozsah skutečných oprávnění prokuristy při provozu obchodního závodu se bude do značné míry odvíjet od dohody prokuristy a podnikatele, kteří si mohou podle svých představ a svobodné vůle dohodnout právní jednání, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, byť taková dohoda bude mít z hlediska zástupčího oprávnění toliko charakter vnitřního omezení ve smyslu § 453. (...) Prokura zahrnuje nejen oprávnění zastupovat podnikatele v hmotněprávních záležitostech, nýbrž může podnikatele (právníckou osobu) zastupovat též v občanském soudním řízení, může-li podle udělené prokury jednat samostatně [§ 21 odst. 1 písm. d) OSŘ]. V takovém případě může zastupovat podnikatele též před správcem daně (viz § 24 odst. 3 DR).*“ (LASÁK, Jan. § 450 [Udělení prokury]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1677.).
27. Rovněž je nutné poukázat na to, že „*ustanovení § 454 obsahuje standard péče, se kterou je prokurista zásadně povinen prokuru vykonávat. Podle důvodové zprávy se nicméně jedná o ustanovení dispozitivní povahy. Podnikatel a prokurista se mohou od tohoto ustanovení zřejmě odchýlit a dohodnout se na jiném standardu povinné péče s výhradou § 58 ZOK.*“ (LASÁK, Jan. § 454 [Péče řádného hospodáře prokuristy]. In: In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 1686.).
28. Žalovaný na straně 6 napadeného rozhodnutí uvedl, že za žalobce (zaměstnavatele) mohl originárně v pracovněprávních vztazích jednat pouze jednatel V.H., což dle jeho hodnocení klade překážku uzavření pracovní smlouvy s V.H. jako zaměstnancem z důvodu střetu zájmů. Tento závěr se jednak nevypořádává s postavením J.H. jako prokuristy žalobce, který je povinen určité vyšší úrovně péče tak, jak plyne ze zákona či ze smlouvy o prokure, jednak se v kontextu shora citované judikatury Nejvyššího správního soudu jedná o neakceptovatelný paušalizující, neindividualizovaný přístup, neboť je vždy nutné se zabývat konkrétními okolnostmi dané smlouvy, což v tomto případě správní orgány neučinily.
29. Nesprávná je i další argumentace žalovaného na téže straně napadeného rozhodnutí o tom, že zákaz obsažený v § 437 odst. 1 občanského zákoníku není možné obejít udělením plné moci, a to ani v případě, že se jedná o prokuru, jelikož oprávnění „**zmocněnce**“ (důraz doplněn) není originární a plyne právě z oprávnění jednatele, který sám takovýto pracovněprávní vztah uzavřít nemůže. Správní orgány, jak je uvedeno shora, nesprávně hodnotily institut prokury a na Jiřího Hrdličku fakticky nahlížely nikoliv jako na prokuristu, ale jako na zmocněnce na základě plné moci.

30. Ve vztahu k udělení prokury nelze opomenout ani to, že prokurista svou „legitimitu“ čerpá v tomto případě od nejvyššího orgánu společnosti, neboť podle § 190 odst. 2 písm. e) zákona o obchodních korporacích u společnosti s ručením omezeným s jediným společníkem musí být tímto společníkem udělení prokury schváleno. To, že v posuzované věci se jedná o jednočlennou společnost, kde jediný společník je zároveň jednatelem společnosti, na hodnocení charakteru prokury, postavení prokuristy a jeho povinností vůči společnosti samé, nikoliv vůči jejímu jednatele, nemůže nic změnit.
31. Krajský soud shrnuje, že v rámci správního řízení bylo sice postaveno na jisto, že za žalobce vystupoval prokurista, oprávnění a povinnosti prokuristy tak, jak mohou v mezích dispozitivnosti právní úpravy plynout z uzavřené prokury, však nebyly zkoumány. Nebylo postaveno na jisto, jaký byl rozsah jeho pravomocí, s jakou péčí byl tento prokurista povinen jednat. To je dle hodnocení krajského soudu podstatné pro posouzení toho, zda zde jsou či nejsou pochybnosti o tom, že v rámci právního jednání existují dvě odlišné smluvní strany uzavírající smlouvu, při kterém je obchodní společnost plnohodnotně zastoupena. Vzhledem k tomu, že zákon počítá s tím, že prokurista by měl jednat s péčí řádného hospodáře, není-li toto dispozitivní pravidlo smluvně omezeno, je nutné s ohledem na rozsah jeho oprávnění a povinností plynoucích z § 51 až § 57 a násl. zákona o obchodních korporacích dospět k závěru, že prokurista nemůže jednat pouze jako „loutka“ společnosti či jejího jednatele, neboť je sám nadán značnou odpovědností za své jednání, vztahují se na něj pravidla podnikatelského úsudku, povinnost loajality a zákazů střetu zájmů.
32. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 17. 1. 2019, č. j. 10 Ads 284/2017 –42, publ. pod č. 3858/2019 Sb. NSS, shrnul následující: „Z nálezu III. ÚS 669/17 tedy jasně plyne, že střet zájmů v těchto případech nenastává automaticky, paušálně. Neplatné pro střet zájmů rozhodně nejsou všechny pracovní smlouvy, které jsou uzavřeny mezi obchodní korporací a statutárním orgánem (jeho členem). Soudy musí dle Ústavního soudu vždy zvážit, zda lze střet zájmů dovést z konkrétních okolností, za nichž k uzavření pracovní smlouvy došlo, jaká činnost má být statutárním orgánem či jeho členem pro společnost vykonávána, apod. (...) NSS nepopírá, že zájmy zaměstnance a zaměstnavatele jsou obvykle rozporné. Z tohoto předpokladu ovšem nelze vycházet bezvýjimečně bez zohlednění individuálních skutkových okolností. Lze soublasit se stěžovatelkou, že přístup správních orgánů i městského soudu v této věci vede k nedůvodnému závěru, že obchodní společnosti s jednočlennými či kolektivními statutárními orgány za žádných okolností nemohou uzavřít se statutárním orgánem pracovní smlouvu, protože se bude vždy automaticky jednat o střet zájmů. Představitelé statutárních orgánů v takových společnostech nebudou moci vykonávat žádnou činnost v pracovněprávním vztahu, byť jejich zaměstnání na určité pozici ve společnosti zajiště není vždy v rozporu se zájmy společnosti, a může být naopak pro společnost výhodné z nejrůznějších důvodů (například jejich specifické odborné znalosti atd.). (...) Podle NSS proto bylo nezbytné při posuzování existence střetu zájmů přihlídnout ke konkrétním okolnostem nynější kauzy. Na to správní orgány rezignovaly. NSS přitom za stávajícího stavu dokazování žádný rozpor zájmů mezi stěžovatelkou a panem Ž. nevidí. Náplň práce pana Ž. se nekryje s výkonem funkce jednatele, jde tedy o tzv. „nepravý souběh“. Jedná se o pozici betatester, konkrétně o testování nově vydaných verzí a aktualizací pro specifickou oblast software pro zrakově postižené (viz blíže bod [13] shora). Podmínky pracovní smlouvy s panem Ž., včetně rozvržení pracovní doby či počtu týdnů dovolené, jsou zcela standardní a stejné jako u jiných zaměstnanců stěžovatelky (obdobná ujednání obsahuje pracovní smlouva uzavřená s panem J. B. ze dne 1. 8. 2013). Stejně tak mzdové náklady vynaložené na pana Ž. se výrazně neliší od mzdových nákladů na jiné zaměstnance. (...) NSS shrnuje, že případná neplatnost pracovní smlouvy pro střet zájmů se má posuzovat individuálně. Správní orgány ani městský soud konkrétně nevysvětlily, proč si myslí, že smlouva stěžovatelky s panem Ž. naplňuje podmínky střetu zájmů. Paušální závěry, ze kterých vycházely správní orgány a městský soud, vycházejí z nesprávné premisy, že jakákoliv pracovní smlouva mezi jednočlennou společností s ručením omezeným jako zaměstnavatelem a jediným jednatelem jako zaměstnancem naplní střet zájmů. Tato premisa však neobstojí, čímž padá veškerá argumentace žalovaného v žalobou napadeném rozhodnutí. Také městský soud pochybil, neboť tento nesprávný postup potvrdil ve svém rozhodnutí.“

33. Závěry, které Nejvyšší správní soud v uvedené věci vyslovil, jsou plně aplikovatelné i pro nyní projednávanou věc. Nejvyšší správní soud v tomto svém rozsudku dal obecně návod k tomu, jak v případech jako je nyní projednávaná věc postupovat, na co se zaměřovat, co hodnotit a jaké závěry vyvozovat.
34. Ze shora uvedeného plyne, že názor žalovaného, který lze zjednodušeně shrnout tak, jak jej zachycuje spisová dokumentace - interní e-mail ze dne 17. 3. 2017, že „*jelikož byla prokura udělena jediným jednatelem společnosti, tak pokud pracovní smlouvu mezi společností a zaměstnancem-jednatel podepsal za společnost (zaměstnavatele) prokurista, nablížíme na to, jako by ji podepsal jednatel sám. Takto uzavřenou pracovní smlouvu nepovažujeme pro účely zákona o zaměstnanosti za platnou*“, nemůže obstát.
35. K argumentaci účastníků § 437 odst. 1 občanského zákoníku krajský soud konstatuje, že veškerá uplatněná argumentace tímto ustanovením, podle kterého platí, že zastoupit jiného nemůže ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, ledaže při smluvním zastoupení zastoupený o takovém rozporu věděl nebo musel vědět, je v kontextu nastíněné judikatury pro nyní posuzovanou věc nepodstatná, a proto se jí ani krajský soud více nezabýval. Pro úplnost však krajský soud poukazuje na závěry komentářové literatury. „*Dojde-li ke střetu zájmů mezi obchodní korporací a statutárním orgánem obchodní korporace, lze využít § 437 jen v situacích, které neupravují speciální ustanovení zákona o obchodních korporacích. Konflikt zájmů členů (statutárních) orgánů a obchodních korporací řeší § 54 z. o. k. Splní-li člen (statutárního) orgánu svoji informační povinnost podle § 54 odst. 1 a 2 z. o. k. a nepozastaví-li mu kontrolní či nejvyšší orgán obchodní korporace výkon jeho funkce (§ 54 odst. 4 z. o. k.), může obchodní korporaci zastupovat bez ohledu na střet zájmů. Ustanovení § 437, jež upravuje obecné následky střetu zájmů mezi zastoupeným a zástupcem, se v takovém případě neuplatní. Proto ani nelze obchodní korporaci za výše popsané situace jmenovat opatrovníka podle § 165 odst. 2 (pro takový postup není důvod, neboť obchodní korporace má člena statutárního orgánu oprávněného za ni jednat). Avšak poruší-li člen statutárního orgánu povinnost informovat o (možném) střetu zájmů podle § 54 odst. 1 a 2 z. o. k., brání existující rozpor zájmů tohoto člena statutárního orgánu se zájmy obchodní korporace tomu, aby za obchodní korporaci právně jednal.*“ (komentář k § 437 občanského zákoníku in: Občanský zákoník: komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-370-8.). Uvedené platí v souladu s § 58 zákona o obchodních korporacích i pro prokuristu. V kontextu vyjádření žalovaného k žalobě (viz bod 13 tohoto rozsudku a shrnutá argumentace žalovaného k § 437 odst. 1 občanského zákoníku) je vhodné zdůraznit, že citované závěry komentářové literatury se uplatňují na střet zájmů mezi prokuristou a společností, tj. zejména při právním jednání prokuristy jménem a na účet společnosti.
36. Žalovaný ve svém doplňujícím vyjádření k žalobě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 2. 2020, č. j. 1 Ads 97/2019 - 50, v němž se Nejvyšší správní soud vyjádřil k aplikaci § 437 občanského zákoníku v obdobné věci. Žalovaný konkrétně ve svém doplňujícím vyjádření uvedl, že ze skutkového stavu je evidentní, že šlo o jednání ve shodě, a proto považuje za nutné postupovat v souladu s § 437 odst. 2 občanského zákoníku, podle kterého platí vyvratitelná domněnka střetu zájmů, kterou měl ve správním řízení vyvracet žalobce. Krajský soud konstatuje, že v citované věci projednané u Nejvyššího správního soudu se jednalo o žádost o příspěvek, který podával zapsaný spolek, a šlo o pracovní smlouvu uzavřenou mezi tímto spolkem jako zaměstnavatelem (za níž jednal předseda spolku) a předsedou tohoto spolku jako zaměstnancem. Proto zde mohou být odlišná právní východiska, kterými se však krajský soud nehodlá zabývat, neboť svým aktuálním vyjádřením k žalobě vnáší žalovaný do řízení otázku a problematiku, kterou zcela zjevně a evidentně neřešil a neaplikoval v rámci odvolacího řízení. Žalovaný se v napadeném rozhodnutí zabývá toliko § 437 odst. 1 občanského zákoníku, k čemuž se zdejší soud vyjádřil již shora. Ustanovení § 437 odst. 2 občanského zákoníku není v napadeném rozhodnutí ani jednou zmiňováno, natož aplikováno. Nelze tudíž nyní v řízení před krajským soudem doplňovat odůvodnění napadeného rozhodnutí stran aplikace ustanovení zákona, jehož příp. aplikace zřejmě vyplývá z aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu. Žalovaný fakticky tvrdí, že žalobce měl předvídat vývoj judikatury již v době probíhajícího řízení. Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.

v prvním stupni a sám aktivně vyvracet právní domněnku střetu zájmů. Žalobce ostatně ve svých podáních střet zájmů opakovaně popíral, avšak byl to právě žalovaný, který na věc nahlížel paušálně, a dokonce se ani nevypořádal s obsahem pracovní smlouvy, aby mohl příp. střet zájmů opírat o individuální okolnosti dané věci.

37. Žalovaný ve svém doplňujícím vyjádření k žalobě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2019, č. j. 7 Ads 45/2018 - 27. Krajský soud se seznámil s obsahem tohoto rozsudku a je toho názoru, že pro skutkové odlišnosti není pro nyní projednávaný případ relevantní. V citovaném rozsudku se jednalo o situaci, kdy pracovní poměr mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem měl vzniknout na základě pracovní smlouvy, kterou jednatel společnosti podepsal jak na straně zaměstnance, tak na straně zaměstnavatele. Nejvyšší správní soud v citované věci vyhověl kasační stížnosti žalovaného, neboť se zabýval obsahem pracovní smlouvy a shledal, že její obsah fakticky supljuje obchodní vedení společnosti, které jednatel vykonává již ze své pozice. Nejvyšší správní soud taktéž shledal, že se žalovaný obsahem pracovní smlouvy a možným střetem zájmů v rozhodnutí o odvolání zabýval. Tím se daná záležitost zcela odlišuje od nyní projednávaného případu, neboť žalovaný se v napadeném rozhodnutí fakticky obsahem uzavřené pracovní smlouvy nezabývá a nehodnotí, jakou pracovní pozici měl V.H. vykonávat, za jakých podmínek, kde bylo místo výkonu práce atd. Střet zájmů žalovaný dovozoval pouze z toho, že se má jednat o pracovní poměr mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, který je zároveň jediným jednatelem zaměstnavatele. Žalovaný toliko stručně konstatoval na str. 7 napadeného rozhodnutí, že předmětný právní vztah je pracovněprávním vztahem pouze zdánlivě, neboť nenaplnuje mu znaky zákonem přisuzované (popření znaku nadřízenosti a podřízenosti pracovněprávního poměru). To je však hodnocení zcela nedostatečné. Konkrétními okolnostmi a obsahem uzavřené pracovní smlouvy se žalovaný v rozporu se shora citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu nezabýval. Žalovaný nevysvětlil, proč je toho názoru, že předmětná pracovní smlouva naplňuje podmínky střetu zájmů, a to na základě individuálního zhodnocení případu.
38. Krajský soud uzavírá, že nevylučuje, že mohou existovat případy, kdy jediným cílem uzavření pracovní smlouvy je vylákání příspěvku poskytovaného státem. Má-li však správní orgán podezření, že se o takový případ jedná, musí tímto směrem vést dokazování. To se ovšem v projednávané věci nestalo. Správní orgán nehodnotil na základě skutkových okolností případu ani možné obcházení zákona, ani faktický střet zájmů zaměstnance a zaměstnavatele. Absolutní neplatnost jednání podle § 588 občanského zákoníku dovodil žalovaný pouze z judikatury Nejvyššího soudu.

Závěr a náklady řízení

39. Na základě shora uvedeného krajský soud žalobou napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 a 5 s. ř. s. zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
40. V dalším řízení žalovaný opětovně posoudí, zda lze střet zájmů dovodit z konkrétních okolností, za nichž k uzavření pracovní smlouvy došlo, jaká činnost má být zaměstnancem pro společnost vykonávána a v čem se liší oproti jeho postavení jakožto jednatele atd. Za tímto účelem žalovaný opětovně zhodnotí postavení J.H. coby prokuristy. Dospěje-li po tomto posouzení k závěru, že ke střetu zájmu zde mohlo myslitelně dojít, posoudí další konkrétní okolnosti uzavření smlouvy, a to zejména pracovní náplň a pracovní podmínky (rozvrh pracovní doby, dovolená, platové náklady, místo výkonu práce apod.) ve vztahu k náplni činnosti jednatele a v porovnání s jinými zaměstnanci žalobce na stejné či obdobné pozici. Na základě tohoto posouzení žalovaný opětovně přistoupí ke zvážení naplnění podmínek pro výplatu žádaného příspěvku. Tímto vysloveným závazným právním názorem je žalovaný vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
41. Krajský soud nepřistoupil i ke zrušení rozhodnutí úřadu práce, neboť žalovaný disponuje dostatečnými procesními prostředky, aby shledanou nezákonnost napadeného rozhodnutí zhojil

sám, popř. může přistoupit ke zrušení prvostupňového rozhodnutí na základě vlastní úvahy tak, aby vyhověl závaznému právnímu názoru zdejšího soudu.

42. O náhradě nákladů bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaný, který neměl v soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Pokud jde o procesně úspěšného žalobce, v jeho případě jsou náklady řízení představovány zaplaceným soudním poplatkem ve výši 3 000 Kč a odměnou advokáta.
43. Náklady zastoupení spočívají v odměně za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, žaloba) celkem v částce 6 200 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů] a v náhradě hotových výdajů za dva úkony právní služby v částce celkem 600 Kč (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky); celkem tedy 6 800 Kč. Vzhledem k tomu, že advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se jeho nárok o částku odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Částka daně činí 1 428 Kč. Celkem jde tedy o částku 8 228 Kč. K této částce se dále připočítává zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Celkovou částku náhrady nákladů řízení ve výši 11 228 Kč je žalovaný povinen zaplatit žalobci do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

České Budějovice dne 3. února 2021

Mgr. Kateřina Bednaříková v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. M.